

Dragi čitatelji!

Ponovo smo s Vama. To nas jako veseli, budući da su vremena vrlo teška, svjetska situacija u svim gospodarskim područjima nije sjajna, a i priroda nas sve češće upozorava da nešto baš i nije u najboljem redu. Očito je čovječanstvo u svojim raznovrsnim aktivnostima prekoračilo „nevidljivu“ granicu koju je postavila priroda. Zato smo u ovom broju odlučili malo na drugačiji način govoriti o normama, primjeni, odnosno situaciji kada se norme ne poštuju u primjeni te do kakvih posljedica to može dovesti. Možemo li i dalje ovako? Zar ne vidimo poruke prirode? Djelokrug interesa našega časopisa odnosi se na naftu, odnosno goriva i maziva, pridobivanje i preradu nafte. U isto vrijeme u svim tim aktivnostima provlači se zelena nit prirode. Prirode koja nam tu naftu i prirodni plin daje, ali i prirode koja traži odgovarajuću pažnju i oprez pri tim proizvodnim aktivnostima, jer u protivnom nastaje ili može nastati golem ekološki problem.

Jedan od očitih primjera je ekološka katastrofa u Meksičkom zaljevu koja nas zaokuplja već dva mjeseca. Konstatirano je da se radi o katastrofi bez presedana koja se dogodila na postrojenju Deepwater Horizon British Petroleuma. Stručnjaci su upozorili da se na ovoj platformi nisu u potpunosti poštovala norme koje reguliraju cjelokupnu aktivnost pri bušenju nafte. Budući da troškovi bušače platforme iznose oko 1 milijun USD dnevno, moguće je pretpostaviti da se pokušalo ostvariti uštede ubrzanjem propisanih procedura i postupaka pri prelasku na tehnologiju proizvodnje. Naime, katastrofa do sada neviđenih razmjera dogodila se prilikom obavljanja predviđenih i propisanih radova na prelasku dovršene bušotine u fazu proizvodnje.

Nesreću je izazvala eksplozija plina akumuliranog iznad nafte u ležištu, koji je pri spomenutim radovima prodro iz bušotine u more, dospio na površinu i u neposrednoj blizini platforme eksplodirao. Eksplozija je uništila platformu koja se zapalila i potonula. Ova ekološka katastrofa imala je, nažalost, i ljudskih žrtava. U tom je incidentu 20. travnja 2010. na naftnoj platformi poginulo 11 članova posade. Procjene izazvane štete spominju sumu od čak 10 i više milijardi USD, što je više tisuća puta veća šteta od dnevnih troškova platforme. Nastali ekocid ubrzao je aktivnosti svjetskih stručnjaka iz područja naftne industrije, ali i ostalih, s ciljem da se ta katastrofa što prije zaustavi i da se saniraju goleme štete. Problem je, dakle, što u more svaki dan iscuri preko 12000 barela nafte ili oko 2000 t. Ta je ogromna količina nafte ugrozila morsku floru i faunu i priobalni ekosustav, a indirektno ugrožava i ostale sustave koji su izravno ili neizravno povezani s bogatstvima zaljeva.

Optimizam nam se svima vratio kada smo čuli da su stručnjaci uspjeli naftu dovesti na površinu te je usmjeriti na tankere. Naime, uz pomoć robotskih podmornica uspjeli su u cijev koja strši iz izvora ugurati užu cijev s brtvom, ali je time prikupljen samo manji dio u more prodiruće nafte. Osim toga, inženjeri pokušavaju aktivirati golemi ventil namijenjen zatvaranju izvora, koji nije proradio kad je došlo do nesreće na Deepwater Horizonu. U međuvremenu se do sada primijenjenim postupcima prikupljanja nafte koja prodire u more uspijeva prikupiti samo oko jedna trećina ili oko 5000 barela.

Dr. Robert Bea, profesor strojarstva na fakultetu Berkeley, kalifornijskog sveučilišta, smatra da je najgora pogreška načinjena odlukom o uklanjanju teških isplaka, koje se primjenjuju tijekom normalnoga bušenja nafte, i njihovom zamjenom morskom vodom. Da je situacija ozbiljna, potvrđuje i sam američki predsjednik Barack Obama koji je zavapio: „Začepite tu prokletu rupu!“

Pokušaj rješenja istjecanja nafte iz bušotine bilo je postavljanje „kape“ na bušotinu preko koje bi se nafta prebacila u tankere na površini, no, uspjeh je samo djelomičan, jer „kapa“ propušta. Najviše vjerojatnosti za uspjeh ima usmjereno bušenje dviju horizontalnih bušotina prema eruptivnoj bušotini kojima bi se zaustavilo daljnje curenje nafte u more. Dužnosnici BP-a priznali su da nemaju načina za zatvaranje bušotine do kolovoza o.g. (!), kada bi se trebalo dovršiti bušenje usmjerenih horizontalnih bušotina prema eruptivnoj bušotini Deepwater Horizon, koja je izazvala najveće zagađenje naftom u povijesti SAD-a. Poslije niza neuspješnih akcija, nafta i dalje curi, a prema trenutačno raspoloživim podacima naftna mrlja pokriva površinu od oko 75000 km², što je gotovo polovica (!) površine Jadranskog mora.

Prema posljednjim podacima iz predmetne bušotine iscurilo je najmanje 26 milijuna litara nafte, međutim, znanstvenici smatraju da je iscurilo više od 50 milijuna litara, odnosno više nego pri najgoroj ekološkoj katastrofi u američkoj povijesti kad je 1989. došlo do havarije tankera Exxon Valdez kod Aljaske.

Američki predsjednik Barack Obama naredio je BP-u izgradnju umjetnih otoka koji bi zaštitili močvare Louisiane.

Nadamo se dragi naši čitatelji da smo ovim našim osvrtom potaknuli i razmišljanja o našem biseru koji se zove Jadransko more. More koje je svojim prirodnim bogatstvom i ljepotom jedinstveno, ali ekološki vrlo osjetljivo.

Upravo radi te njegove ekološke krhkosti, svi koji su svojim djelatnostima vezani uz bilo koji oblik industrije prerade nafte imaju veliku moralnu, etičku odgovornost da pri tim svojim aktivnostima pokušaju što manje ili gotovo nikako naškoditi toj našoj jedinstvenoj ljepoti.

Ekološka katastrofa neviđenih razmjera u Meksičkom zaljevu, dala nam je još jednu pouku, ali i zadatak – razmišljati da svaka aktivnost, u ovom slučaju, pridobivanje nafte ima osim pozitivnih efekata i one manje pozitivne i da na njih uvijek moramo računati! Za buduće aktivnosti naftnih kompanija diljem svijeta potrebno će biti tražiti jače mjere sigurnosti i bolje tehnologije, kako se priča iz Louisiane ne bi ponovila. S druge strane, to će zasigurno utjecati na poskupljenje nafte, odnosno goriva.

Lekcija koju smo dobili zaista je teška i komplicirana. Nadajmo se da će najavljeno rješenje u kolovozu napokon biti učinkovito.....Naučili smo i to da su i veliki katkada mali i ranjivi.

Vaša gošća urednica,

Beata Gabrić